

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
42

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-29-X

BRNO 2001

PŘEHLED VÝZKUMŮ 42 (2000)

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>
- Odpovědný redaktor: Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš,
Alice Del Maschio
- Na titulním listě:
1. Výřez jihovýchodní části historického jádra města Brna z plánu z roku 1754 (Archiv města Brna, Sbirka map a plánů K11).
Uložení Portos//D:/scanner/PV 2000/PV/Pvtif.tif
  2. Dvě středověká aquamanile ve tvaru beránka a koníčka, pocházející z odpadních jímek, odkrytých roku 2000 při výzkumu severozápadní části tzv. „Velkého Špalíčku“ v Brně (Dominikánská 3, 5, 7). Foto Karel Šabata, Museum města Brna.
- Tisk: BEKROS
- Náklad: 350 ks

© 2001 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

STAREČ (okr. Třebíč)

Kostel sv. Jakuba. Středověk, novověk. Kostel. Záchraný výzkum.

Počátkem měsíce června byly zahájeny stavební práce na odvlhčení zdiva kostela sv. Jakuba. Obec je v písemných pramenech poprvé připomínána k roku 1257 (CDM III, 262) a existence farního kostela pak k roku 1311 (CDM VII, supl. 183). Při zmíněných stavebních úpravách bylo obnaženo vnější zdivo místy až do hloubky 2 m. Bylo zdokumentováno napojení renesanční věže postavené roku 1597 ke staršímu středověkému zdivu kostela přízdně na spáru. Věž má zachování původní omítky s renesančními prvky a čtyřicetihodinovým ciferníkem s datací 1597. Dále bylo na západní straně zjištěno zdivo tvořící původní presbytář středověkého kostela. Jednalo se o destrukci dvou rovnoběžných zdí o šířce 1 m, nalezených těsně pod dnešní úrovní terénu. Vzhledem k šířce výkopu 0,5 m nebylo možno zdivo dále sledovat. Nicméně toto zdivo dokládá orientaci středověkého kostela a jeho presbytáře k východu. Z důvodu zvětšení a rozšíření kostela bylo původní zaměření lodi kostela změněno barokní přestavbou na dnešní severní orientaci. Terén neumožňoval přestavbu v původním směru Z-V a tak došlo k rozšíření ve směru J-S. Délka původní středověké lodi se stala šířkou nové lodi barokní a v poměru byla zvětšena i délka nové lodi a presbyteria. Stavba tedy představuje nikoli ojedinělý příklad barokní přestavby, kdy došlo vzhledem k terénní situaci a potřebě zvětšení vnitřního prostoru kostela ke změně jeho orientace k severu. Bylo nalezeno několik zlomků středověké a novověké keramiky spolu s kamenickým článkem a zlomky novověkého skla, použitého ve vitrážích kostelních oken.

Že změna orientace kostela zejména v barokním období nebyla nic výjimečného dokládá barokní přestavba kostela Panny Marie v nedalekých Přibyslavicích, kde také došlo ke změně orientace.

Petr Obšusta, Západo-moravské Muzeum Třebíč

Resumé:

Stareč (Bez. Třebíč), Sv. Jakub Kirche. Mittelalter, Neuzeit. Kirche. Rettungsgrabung.

STRACHOTÍN (okr. Břeclav)

Kostel sv. Oldřicha. Středohradištní období, vrcholný středověk, novověk. Sídliště, pohřebiště. Záchraný výzkum. Uložení: MMG Břeclav (inv. č. A6589-A6603, přír. č. 25/2000).

Dne 27. 2. 2000 bylo při cestě přes obec Strachotín zaznamenáno narušení prostoru kolem kostela sv. Oldřicha neohlášenými stavebními pracemi. Kromě již zasypaných výkopů podél severní,

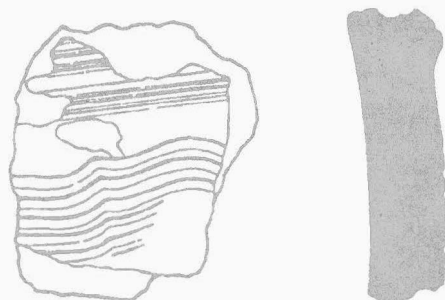
západní a jižní stěny kostela, které zřejmě souvisely s odvlhčováním základů stavby, probíhala ve vzdálenosti asi 1,5 m od severní zdi přibližně 8 m dlouhá, 0,3 m široká a 0,8 m hluboká rýha směřující ven z ohrazeného pozemku k místní komunikaci. Výkop, jehož výplň tvořila jednolitá tmavě hnědá vrstva se zlomky lidských kostí, cihel a drobných kaminků, nezasáhl žádný archeologický objekt. Na hromadách vytěžené zeminy ležely větší i menší kusy lidských kostí (fragmenty lebek, pánví, dlouhé kosti, obratle i prstní články). Nalezeny byly také zbytky keramických nádob z 13.-15. století a novověké zlomky skla. Ojedinělým prvkem v získaném souboru byl středohradištní střep (obr. 36). Stavební práce pravděpodobně porušily jen planýrovací vrstvu, která se vytvořila po roce 1872, kdy došlo ke zrušení kostelního hřbitova. Starší nálezy, které lze spojovat jak s nedalekým středohradištním pohřebištěm, tak s mladším hřbitovem z 11.-18. století, zachyceným přímo u kostela sv. Oldřicha (Měřinský 1985, 219), se do zmíněné planýrky dostaly nejspíše až během pozdějších stavebních úprav kostela (starší je z roku 1575, mladší z roku 1872; Zemek - Zimáková a kol. 1969, 608).

Michal Přichystal, FF MU Brno

Renáta Švecová, MMG Břeclav/FF MU Brno

Literatura:

- Měřinský, Z. 1985: Archeologická topografie katastrálních území obcí v oblasti vodního díla Nové Mlýny. JM 21, sv. 24, 205-220.
- Zemek, M. - Zimáková, A. a kol. 1969: Strachotín. In: Nekuda, V. (red.): Břeclavsko. Vlastivěda moravská, sv. 61. Brno, 606-608.

Obr. 36. Strachotín (okr. Břeclav). Kostel sv. Oldřicha. Zlomek středohradištní nádoby (MMG Břeclav, inv. č. A 6596). The church of St. Oldřich. A potsherd belonging to the period of the Great Moravian Empire.

Summary:

An archaeological layer was ascertained during building works around the church of St. Ol-